

Tullin vastuullisuusraportti 2021



Sisällysluettelo

1	Pääjohtajan katsaus	3
2	Vastuullisuuden kehittäminen ja johtaminen Tullissa	4
2.1	Yhteiskuntavastuu on yksi strateginen kärkiteemamme	4
2.2	Miten laadimme vastuullisuusraportin	4
3	Tullin positiiviset vaikutukset yhteiskuntaan eli kädenjälkemme	6
3.1	Teko 1: Valvomme ja sujuvoitamme rajat ylittävää tavaraliikennettä sekä tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä	6
3.1.1.	Suurten muutosten vuosi helpotti tulliasiointia monella tavalla	7
3.1.2.	Edistimme palveluiden yhdenvertaisuutta	8
3.1.3.	Tarkastimme noin 52 000 kaupallisen liikenteen tavaraerää	9
3.1.4.	Varmistimme toimitusketjujen turvallisuutta	10
3.1.5.	Riskituotteita tuovia toimijoita valvottiin tiheämmin	11
3.1.6.	Varmistimme verotuksen oikeellisuutta ja suojasimme EU:n tuotantoa	12
3.2.	Teko 2: Torjumme rajat ylittävää rikollisuutta ja valvomme maahantuontiin liittyviä kieltoja ja rajoituksia	13
3.2.1.	Työ harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan parissa jatkui	14
3.2.2.	Rikoshyötyä takaisin valtiolle 32,1 miljoonaa euroa	14
3.2.3.	Koronapandemian vuoksi lääkkeiden haltuunotot lisääntyivät	15
3.2.4.	Maskeja valvottiin tehostetusti koronapandemian aikana	16
3.3.	Teko 3: Estämme eläin- ja kasvipiperäisten tautien leviämistä, vieraslajien maahantuontia ja valvomme jätteiden hävittämistä	17
3.3.1	Puupakkausten mukana voi kulkeutua tuholaisia	17
3.3.2	Afrikkalainen sikarutto leviää infektoituneen elintarvikkeen mukana	18
3.4.	Teko 4: Valvomme vaarallisten aineiden, kemikaalien ja jätteiden kuljetusta sekä raskaan liikenteen ajoneuvojen liikennekuntoisuutta	20
3.4.1.	Sitomattomia kuormia, päästöjärjestelmien manipulointia ja puutteita ajoneuvojen liikennekuntoisuudessa	20
3.4.2.	Turvaamme vaarallisten aineiden ja kemikaalien kuljetuksien valvonnalla	22
3.4.3.	Valvomme jätteiden kansainvälisiä siirtoja	23
3.5.	Teko 5: Olemme vastuullinen työnantaja	24
3.5.1.	Vastuullisia rekrytointeja ja monipaikkaisen työn lisäämistä	24
3.5.2.	Tasa-arvoa edistettiin koulutuksilla ja sukupuolineutraaleilla nimikkeillä	25
4.	Tullin negatiiviset vaikutukset yhteiskuntaan eli jalanjälkemme	27
4.1.	Virka-autojen käytön vaikutus hiilidioksidipäästöihin	27
4.2.	Kodin ja työpaikan välisten matkojen vaikutus hiilidioksidipäästöihin	27

1 Pääjohtajan katsaus

Tärkeä osa arkista työryhtiämme on tiedostaa Tullin toiminnan vaikutukset ja korjata toimintaamme vaikutustietojen pohjalta. Tulli on jo pitkään muuttanut toimintatapojaan ja suhtautumistaan haitallisten vaikutusten vähentämiseksi ja tavoiteltujen vaikutusten lisäämiseksi. Tullin strategiassa yksi viidestä kärkiteemasta on yhteiskuntavastuu, jonka useat toimintalinjaukset koskevat muun muassa ympäristökuormitusta ja vastuullisia rekrytointeja. Vuoden 2021 aikana kehitimme strategian toimenpidelinjauksia konkreettisiksi toimenpiteiksi.

Tullin keskeiset tehtävät liittyvät yhteiskunnallisen vastuullisuuden toteuttamiseen. Kun valvomme rajan yli kulkevaa tavaraliikennettä ja poimimme sieltä sivuun terveydelle tai ympäristölle haitallisia tuotteita, suojaamme yhteiskuntaa käytännön teoin. Kun hoidamme tulliselvitys- ja valvontatehtävät niin, että tavaraliikennettä ei haitata tarpeettomasti, kannamme vastuuta yhteiskunnan toimintojen, kuten yritystoiminnan, sujumisesta ja kansalaisten hyvinvoinnin lisääntymisestä.

Tulli pyrkii esimerkilliseksi toimijaksi vastuullisuuskysymyksissä kaikilla rintamilla. Tiedämme, että kehitettävää on edelleen. Etsimme ratkaisuja, joilla Tullin toiminnan haitallisia ympäristövaikutuksia voisi edelleen vähentää. Tällä alueella innovatiivisuudelle on kysyntää, ja monia kiinnostavia ideoita onkin tullut myös Tullin johtoryhmän käsittelyyn.

Myös vastuullisissa rekrytoinneissa on tavoitteena saada aikaan enemmän konkreettisia tekoja. Kysymys on toisaalta rakenteiden suunnittelusta, jota teemme parhaillaan, mutta myös yksittäisten toimijoiden ratkaisuista rekrytointitilanteissa. Yhteiskunnassa tarvitaan kaikkien panosta, ja haluamme olla osaltamme tukemassa erilaisten ihmisten mahdollisuuksia työllistyä.

Voimme olla ylpeitä siitä, että Tullilla on vastuullisuusraportti, josta voi havaita Tullin ottavan vastuullisuuskysymykset vakavasti. Vastuullisuusraportin tekoon on osallistunut moni Tullin työntekijä, kiitän teitä jokaista laadukkaasta lopputuloksesta. Kannustan jokaista ponnistelemaan sen eteen, että Tulli voisi edelleen kehittyä vastuullisuuskysymyksissä ja toimia esimerkillisenä edelläkävijänä muille.

Hannu Mäkinen,

Tullin pääjohtaja

2 Vastuullisuuden kehittäminen ja johtaminen Tullissa

Tulli edistää tavarakaupan sujuvuutta ja varmistaa sen oikeellisuuden, tarjoaa asiakaslähtöisiä palveluita sekä suojaa yhteiskuntaa, ympäristöä ja kansalaisia. Tulli kantaa tehokkaasti tullit ja tullin luonteiset maksut, väylämaksut sekä muita maahantuonnin veroja ja maksuja. Lisäksi Tulli laatii viralliset ulkomaankauppatilastot Suomen tuonnista, viennistä ja kauppataseesta.

Tulli on valtiovarainministeriön tulosohjaama virasto, joka toimii yhteistyössä elinkeinoelämän sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten kanssa. Tullin palveluksessa on noin 2 000 henkilöä. Suomen tulli on osa Euroopan unionin tullijärjestelmää.

2.1 Yhteiskuntavastuu on yksi strateginen kärkiteemamme

Tullin strategiassa yhteiskuntavastuu on tunnistettu yhdeksi kärkiteemaksi, jonka mukaisesti toteutamme tehtävämme monikulttuurisessa toimintaympäristössä vastuullisesti ja vaikuttavasti mahdollisuuksia hyödyntäen ja uhkiin varautuen. Tullin visiona on toimia julkishallinnon edelläkävijänä ympäristövastuullisuudessa. Edellinen ympäristöohjelmamme toimi vuosina 2015–2021. Uuden strategiamme julkaisun jälkeen ympäristöohjelmaa ja sen toimeenpanosuunnitelmaa on päivitetty vuosille 2022–2025. Tavoitteiden toteuttamiseksi laaditaan vuosittain toimeenpanosuunnitelma, jonka toteuma raportoidaan Ekokompassi-ympäristöjärjestelmässä, joka korvaa Tullin suurimmassa toimistotilassa Pasilan virastotalossa Helsingissä käytössä olleen WWF:n Green Office –ympäristöjärjestelmän.

Sosiaalinen vastuullisuus näkyy Tullin rekrytoinneissa, joissa pyritään parantamaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista esimerkiksi erityisryhmien positiivisen erityiskohtelun mallin kehittämisellä.

Vuonna 2021 vastuullisuustyötä on edistetty Tullissa kahdessa eri työryhmässä. Tullin ensimmäisen vastuullisuusraportin kokoamista varten perustettiin työryhmä, jossa oli edustajat kaikilta Tullin osastoilta. Ympäristöohjelman kehittämistä varten perustettiin oma työryhmä, joka laati uudelle ympäristöohjelmalle tavoitteet, mittarit ja toimeenpanosuunnitelman. Vuonna 2022 Tulli rekrytoi vastuullisuusasiantuntijan, joka vastaa jatkossa vastuullisuustyön koordinoinnista yhdessä uuden, aiemmat kokoonpanot korvaavan, vastuullisuustyöryhmän kanssa. Vastuullisuusasiantuntijan ja -työryhmän vastuulla on ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vastuullisuuden edistäminen Tullissa. Työryhmän tehtäviin kuuluu koordinoida ja kehittää vastuullisuustyötä ja -raportointia. Tehtäviin kuuluu lisäksi ympäristöohjelman toimeenpano ja seuranta sekä jatkokehittäminen.

2.2 Miten laadimme vastuullisuusraportin

Valtiokonttorin vastuullisuusraportointiohjeen mukaisesti tässä raportissa on kuvattu Tullin toiminnan positiivisia vaikutuksia niiden YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden osalta, joihin Tullin toiminnan on arvioitu merkittävimmin vaikuttavan. Näiden tavoitteiden valintaa on valmistellut Tullin eri yksiköiden edustajista koostunut työryhmä. Raportin tekstejä ovat tuottaneet eri osa-alueiden asiantuntijat. Tullin ylin johto on vahvistanut edellä mainittujen tavoitteiden valinnan sekä

katselmoinut ja hyväksynyt vastuullisuusraportin. Raportin lähteinä on hyödynnetty muun muassa Tullin toimintakertomusta, Tullin valvonnan vuosijulkaisua, ja VM Baro -työtyytyväisyyskyselyn tuloksia.

3 Tullin positiiviset vaikutukset yhteiskuntaan eli kädenjälkemme

Tullin strategia ohjaa lakisääteisten tehtävienne toteuttamista niin, että huomioimme toimintaympäristön muutokset ja niiden tuomat vaatimukset toiminnassamme. Strategian avulla varmistamme, että hoidamme tehtävämme yhteiskuntavastuullisesti, vaikuttavasti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Pyrimme huomioimaan kestävä kehityksen toiminnassamme ja teemme monella saralla asioita joko jokapäiväisessä työssämme tai kehitysprojekteissa, jotka edistävät YK:n vastuullisuustavoitteiden saavuttamista. Visiomme mukaisesti teemme yhteistyötä Tullin sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa, jotta saavuttaisimme yhteiset vastuullisuustavoitteet.

Olemme tunnistaneeet kuusi YK:n vastuullisuustavoitetta, joihin toimintamme merkittävimmin vaikuttaa. Vaikutuksista kerromme tässä luvussa.



3.1 Teko 1: Valvomme ja sujuvoitamme rajat ylittävää tavaraliikennettä sekä tuemme yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä

Tämän teon osalta vaikutamme seuraaviin vastuullisuustavoitteisiin:



3.9 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi vaarallisista kemikaaleista ja ilman, veden ja maaperän saastumisesta sekä pilaantumisesta johtuvia kuolemia ja sairauksia.



8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiiin aloihin.



9.1 Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävää infrastruktuuria, kuten alueellista ja rajat ylittävää infrastruktuuria, taloudellisen kehityksen ja ihmisten hyvinvoinnin tueksi panostamalla sen edulliseen ja yhtäläiseen saantiin kaikille.



16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.
16.10 Taata julkinen tietojen saanti ja turvata perusvapaudet kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

3.1.1. Suurten muutosten vuosi helpotti tulliasiointia monella tavalla

Vuosi 2021 toi mukanaan suuria muutoksia. Tuonnin tulli-ilmoitusten määrä kasvoi normaalia voimakkaammin kahdesta syystä: Iso-Britannia erosi EU:sta, ja EU:n arvonlisäverodirektiivin muutoksen takia kaikista EU:n ulkopuolelta tuotavista ostoksista oli alettava maksaa arvonlisäveroä sekä tehtävä tulli-ilmoitus.

Muutosten hallitsemiseksi yritysasiakkaille otettiin vuonna 2021 käyttöön uusi, tietosisällöltään helpotettu vähäarvoisten eli enintään 150 euron arvoisten lähetysten tuonti-ilmoitus. Lisäksi Ahvenanmaalle verorajan yli saapuvat tilauslehdet sai tullata helpotetulla tullausmallilla 1.7.2021 alkaen, jotta asiakkaan hallinnollinen kuorma ei kasva.

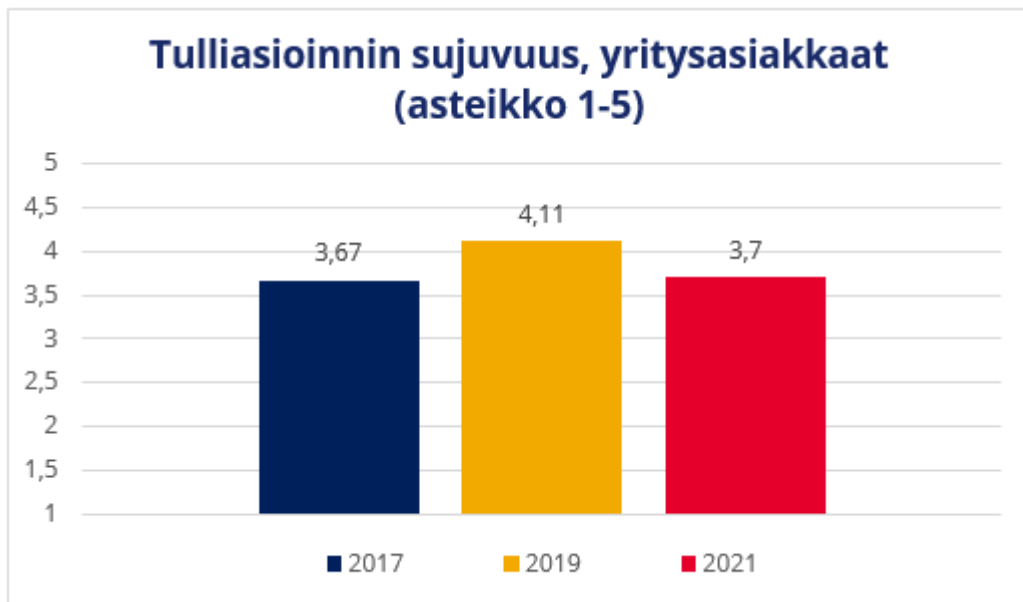
Osana uuden tullausjärjestelmämme monivuotista kehityshanketta otimme vuonna 2021 käyttöön useita yritysten tulliasiointia helpottavia käytäntöjä:

- Yritysten on mahdollista käyttää ilmoitussanomien lähettämisessä joustavasti useaa palveluntarjoajaa yhden sijasta, jotta ne voivat käyttää itselleen tarkoituksenmukaisinta yhteistyökumppania.
- Luottoasiakas voi antaa ilmoituksia valmisteveronalaisista tuotteista myös käteisasiakkaana Tulliselvityspalvelussa ja välttää siten käynnin toimipaikassa.
- Ensimmäiset versiot uusista Tulliselvityspalvelussa täytettävistä passitusilmoituksista ja vienti-ilmoituksista ovat asiakasyritysten arvioitavana.

Lisäksi helpotimme yritysten toimintaa panostamalla häiriötilanteiden hallintaan. Asiakas voi tilata verkkosivuiltamme sähköpostiinsa sovelluskohtaisia käyttökatkotiedotteita ja muuta tietoa tullaukseen mahdollisesti vaikuttavista häiriöistä.

Sähköinen Luvat-palvelu laajentui vuonna 2021 siten, että palvelusta voi nyt hakea lupia viiteen uuteen lupatyyppiin. Lisäksi Fintaric-jakelupalvelua pääsee käyttämään myös suoraan koneellisesti liiketoiminnassa Tullin tarjoaman rajapinnan kautta, jolloin palvelun väylään ei tarvitse investoida.

Joka toinen vuosi tehtävien asiakastyytyväisyyskyselyjen arvosanoista voi päätellä, että toimenpiteillä on onnistuttu säästämään yritysten aikaa ja kustannuksia ja pitämään tavaraliikenteen sujuvuutta yllä. Arvosanat ovat vuosien 2017, 2019 ja 2021 kyselyissä olleet asteikon puolivälin yläpuolella, arviointiasteikon ollessa 1–5.



3.1.2. Edistimme palveluiden yhdenvertaisuutta

Edistimme vuoden 2021 aikana palveluiden yhdenvertaisuutta varmistamalla, että kenen tahansa on helppo käyttää niitä.

Maantieteellisestä sijainnista ja aukioloajoista riippumattomat sähköiset palvelut ovat nopein ja valtaosalle asiakkaita helpoin tapa asioida. Yksityishenkilöiden tullauksista 99 prosenttia tapahtuukin sähköisesti. Tullin kanssa voi kuitenkin asioida muillakin tavoilla. Tulliasioinnin voi joko hoitaa itse tai käyttää edustajaa, ja yritykset voivat käyttää verkkoasioinnin lisäksi sanoma-asiointia. Näiden lisäksi asiakkaiden on mahdollista asioida myös muilla tavoilla, esimerkiksi käyttämällä lomakkeita. Lisäksi tarjoamme erilaisia neuvontapalveluita. Tullineuvonta palvelee kaikissa tullitoiminnan kysymyksissä, auttaa asiointitavan valinnassa sekä opastaa tullauksen tekemisessä puhelimitse ja chatbotin kautta. Myös jotkin tullitoimipaikat tarjoavat asiakaspalvelua.

Saavutettavuus on tärkeä osa yhdenvertaisuutta. Pyrimme huomioimaan verkkopalvelujemme saavutettavuuden jo verkkopalvelujen suunnittelussa. Verkkopalveluille on tehty saavutettavuusselosteet, joissa on lisäopastusta asiointitavoista niille, jotka eivät voi käyttää verkkopalveluja. Keräämme saavutettavuudesta palautetta ja myös vastaamme palautteisiin. Koulutamme henkilöstöä saavutettavuusasioissa, ja Tulliin palkattiin vuonna 2021 saavutettavuusasiantuntija.

Verkkosivujemme teknistä saavutettavuutta parannettiin niin, että niitä voi aiempaa paremmin käyttää erilaisilla apuvälineillä, kuten ruudunlukuohjelmilla. Lisäksi julkaistiin ensimmäinen viittomakielinen video, joka antaa ohjeita Henkilöasiakkaan tuontitullauspalvelun käyttöön. Kielellistä saavutettavuutta parannettiin selkeyttämällä tekstejä ja rakentamalla verkkosivujen sisällöt mahdollisimman ymmärrettäviksi ja helppokäyttöisiksi. Työ näkyy esimerkiksi arvonlisäveron alarajamuutoksesta kertovissa teksteissämme ja Kaikki tullataan -kampanjassa.

Tullin selkeytystyötä ovat entisestään vahvistaneet uudet rekrytoinnit. Saavutettavuusasiantuntijan lisäksi Tulliin palkattiin aiemman yhden lisäksi kaksi uutta kielenhuoltajaa.

3.1.3. Tarkastimme noin 52 000 kaupallisen liikenteen tavanaerää

EU:n ulkopuolelta tuodut tavarat on ilmoitettava Tullille, jotta ne voidaan tarvittaessa tarkastaa ja jotta ilmoituksen oikeellisuus voidaan varmistaa. Tavaroita ja tulli-ilmoituksia valvotaan ja tarkastetaan muun muassa tulliverotuksen, yhteiskunnan suojaamisen ja kuluttajansuojelun näkökulmista sekä tuoteväärännösten markkinoillepääsyn estämiseksi. Tavaravalvonnalla turvataan myös toimijoiden yhdenvertaisuutta ja kilpailullisia edellytyksiä markkinoilla.

EU:n sisäkaupassa Tulli valvoo kieltojen ja rajoitusten alaisten tavaroiden kuljettamista. Kansallisella lainsäädännöllä (esim. alkoholilaki, tupakkalaki ja valmisteverolaki) rajoitetaan tuotteiden tuontia Suomeen. Rajoitusten valvonta kuuluu Tullille. Täydellisen tuontikiellon alaisia tavaroita ovat muun muassa huumeaineet (pl. lääkkeitä, joilla on asianmukaiset Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen Fimean luvat).

Vuoden 2021 aikana Tulli tarkasti noin 52 000 kaupallisen tavaraliikenteen tavanaerää. Jatkotoimia kohdistettiin 2 100 tavanaeraan. Tarkastuksissa havaittiin sääntöjenvastaisuuksia tai vähintään huomautettavaa 14,6 prosentissa tarkastetuista tavanaeristä. Sääntöjenvastaisuuksista seurasi esimerkiksi lisätutkimuksia Tullilaboratoriossa, virhemaksuja, korjauksia asiakirjoihin tai jopa rikosilmoituksia.



Tulli on tarkastanut muun muassa maahantuotavia lisäravinteita ja sitä, onko ravinteet ilmoitettu oikein ravintovalmisteina. Lisäksi on tarkastettu esimerkiksi paperisiksi ilmoitettujen koronamaskien nimikkeiden oikeellisuutta, koska maskit saattavat todellisuudessa olla paperisen sijaan kankaisia tai kuitukankaisia. Paperisissa ja kankaisissa maskeissa on hieman erilainen tulliverokohtelu.

Vuonna 2021 Tulli pysäytti Suomeen saapumassa olevan tavaraerän, joka sisälsi 244 kappaletta (yhteensä 1 198 kiloa) myöhemmin tuotevääreännöksiksi todettuja laakereita. Ilman pysäytystä laakerit olisivat voineet päätyä Suomen liikenteessä olevien työkoneiden varaosiksi. Laakerit hävitettiin tullivalvonnassa, ja laakereista syntyvä jäte kierrätettiin uusiomateriaalina.

3.1.4. Varmistimme toimitusketjujen turvallisuutta

Tulli varmistaa toimitusketjujen turvallisuutta valvomalla Euroopan unioniin saapuvaa, kauttakuljetettavaa ja poistuvaa tavaraliikennettä. Valvonnan kohteina ovat maa-, meri-, raide- ja lentoliikenteessä kuljetettavat rahtilähettykset ja postipaketit. Valvonta pohjautuu EU-tason tullialan riskienhallinnan strategia- ja toimintasuunnitelmaan, jolla vahvistetaan riskien torjuntaa ja toimitusketjun turvallisuutta sekä helpotetaan kauppaa.

Vuonna 2021 otettiin EU:ssa käyttöön uusi rahdin ennakkotietojärjestelmä ICS2, jonka tarkoituksena on tukea Tullin vaarattomuus ja turvallisuus -lainsäädännön täytäntöönpanoa. Lain tavoitteena on suojella entistä paremmin EU:n kansalaisia ja sisämarkkinoita.

Ennakkotietojärjestelmän avulla Tulli saa ennakkoon tiedot kaikista EU:hun saapuvista tavaralähetyksistä. Se mahdollistaa myös lentorahdin ja -postin rahtitietojen analysoinnin ennen kuin rahti lastataan EU:n ulkopuolella. Tällä pyritään havaitsemaan ilmailuun kohdistuva välitön turvallisuusriski. Lisäksi toteutuksessa on otettu huomioon tullialan EU:n riskienhallinnan strategian ja toimintasuunnitelman mukaisia, riskienhallinnan ja toimitusketjun turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä, jotka tähtäävät muun muassa tiedon laadun ja yhteistyön parantamiseen.

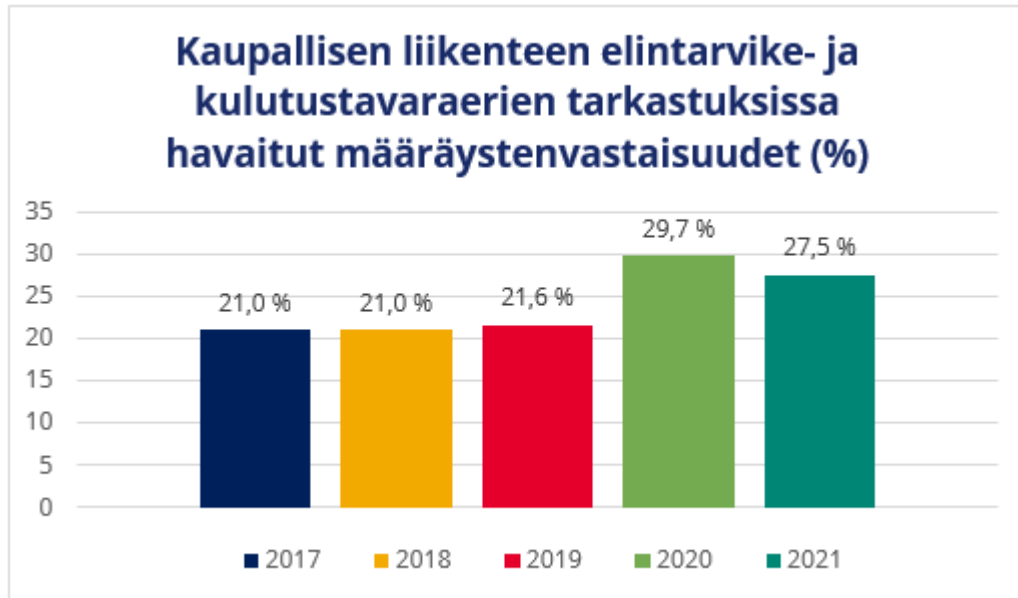
Toimitusketjun turvallisuutta varmistetaan myös tiiviillä asiakasyhteistyöllä. Yhteisössä on luotu muun muassa AEO-ohjelma (Authorized Economic Operator) eli globaali eri maiden Tullien yrityksille tarkoitettu turvallisuusohjelma, johon hakeutuminen on yrityksille vapaaehtoista.

Yritys saa hakemusvaiheessa Tullin turvallisuusarvioijien maksutonta konsultointia. Luvan saanut AEO-toimija saa Tullin turvallisuustodistuksen tullaus- ja logistiikkatoiminnoilleen ja on oikeutettu etuihin koko EU:n alueella. Lisäksi AEO-toimijan asema tunnustetaan MRA-sopimuksen mukaisesti vastavuoroisesti niissä kolmansissa maissa, joiden kanssa EU on tehnyt sopimuksen. Näin AEO-toimija saa alemman riskiluokituksen toisessa sopimusmaassa, tavara kulkee sujuvammin ja tavarankarkastuksia tehdään vähemmän.

Vuonna 2021 Tulli myönsi kuusi uutta AEO-valtuutusta, ja kokonaisuudessaan Suomessa oli vuoden lopussa 95 AEO-valtuutettua yritystä. Tulli myös järjesti AEO-toimijoille webinaarin, jossa käsiteltiin muun muassa riskienhallintaa toimitusketjujen turvallisuuden näkökulmasta.

3.1.5. Riskituotteita tuovia toimijoita valvottiin tiheämmin

Vuonna 2021 Tullin tarkastamista Suomeen tuoduista tavaraeristä yli viisisataa (27,5 %) sisälsi määräystenvastaisia tuotteita. Määräysten vastaisille elintarvikkeille ja kulutustavaroille edellytettiin korjauksia tai niiden markkinoille pääsy kiellettiin kokonaan. Tulli seurasi määräysten vastaiseksi todetun tuotteen laatua seuraavistakin tuontieristä, ja määräysten vastaisia riskituotteita tuoneita toimijoita valvottiin muutenkin tiheämmin. Näin varmistuttiin siitä, että kuluttajien käyttöön päätyi vain vaatimukset täyttäviä elintarvikkeita ja kulutustavaroita.



Tulli siis varmistaa, että laadun valvonnasta huolehtivien toimijoiden toimintaedellytykset parantuvat, kun omavalvontaan huolettomasti suhtautuvia toimijoita valvotaan enemmän. Laadun valvonnasta tinkivät toimijat eivät useinkaan panosta oman tuotealueensa lainsäädännön hallitsemiseen, joka olisi edellytys sille, että tuontiin voidaan valita kansalliset ja EU-vaatimukset täyttäviä tuotteita. Siksi on tärkeää, että viranomaisvalvonta toimii ja tasoittaa kovaa kilpailua elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden markkinoilla.

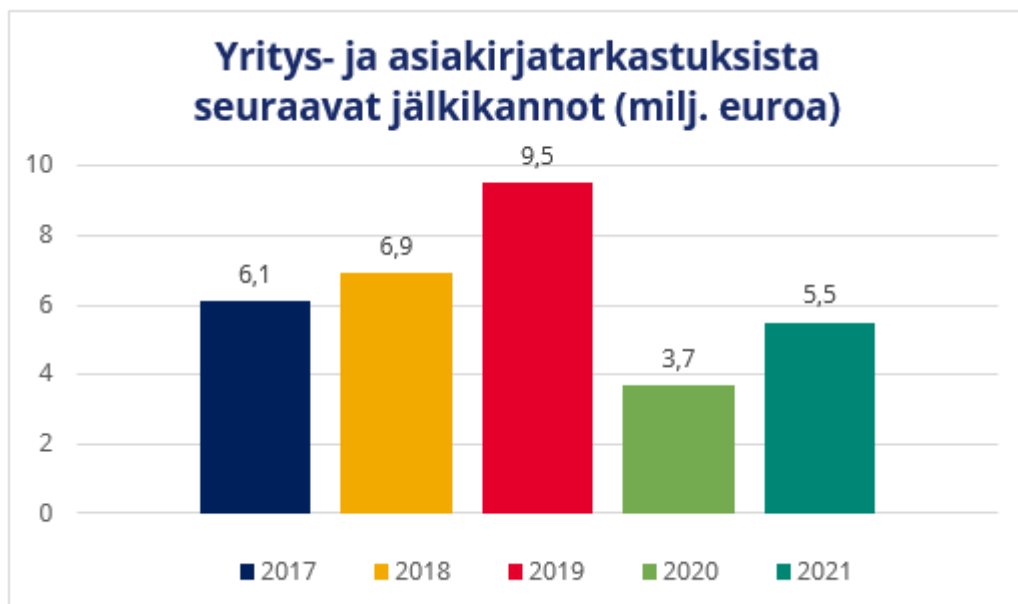
EU:n yhteisen riskienhallinnan avulla sujuvoitetaan laillisten toimijoiden ulkomaankaupan tavaraliikennettä sekä pyritään kohdentamaan toimenpiteet riskitoimijoihin. Yhteiseen riskienhallintaan kuuluvat muun muassa tarkastusten painopistealueet, riskitietojen vaihto jäsenmaiden kesken sekä yhteiset turvallisuuteen, vaarattomuuteen ja fiskaalisiin riskeihin liittyvät kriteerit. Näillä turvataan toimijoiden yhdenmukainen kohtelu EU:ssa.

3.1.6. Varmistimme verotuksen oikeellisuutta ja suojasimme EU:n tuotantoa

Tulli varmistaa erilaisilla tarkastuksilla tulli- ja verotusasioinnin fiskaalista oikeellisuutta, edistää ulkomaankaupan sujuvuutta ja varmistaa toimijoille yhtenäiset kilpailuolosuhteet. Tarkastukset ovat reaaliaikaisia, etupainotteisia tai jälkikäteisiä tarkastuksia, jotka joko perustuvat riskianalyyysiin tai ovat lakisääteisiä.

Reaaliaikaisilla tarkastuksilla tarkoitetaan ennen tulliselvitystä tai verotusta tehtäviä tarkastuksia. Etupainotteiset tarkastukset taas tehdään ennen luvan tai aseman myöntämistä tai ennen lupamuutoksen hyväksymistä. Jälkikäteisillä tarkastuksilla tarkoitetaan tullauksen ja verotuksen

jälkeen tehtäviä tarkastuksia, joilla varmistetaan yrityksen toimintaan, lupiin ja menettelyihin liittyvien säännösten ja vaatimusten noudattaminen tai liiketapahtumien verotuksellinen oikeellisuus. Jälkikäteisten yritystarkastusten ja asiakirjatarkastusten perusteella esitettyjen toimenpiteidemme toteutuma oli vuonna 2021 yhteensä noin 5,5 miljoonaa euroa.



Jos tuonti EU:n ulkopuolisista maista aiheuttaa EU:n teollisuudelle vahinkoa tai vaaran vahingon syntymisestä, EU suojaa jäsenmaissa toimivien toimijoiden tuotantoa kauppapoliittisin toimenpitein. Joillekin tuotteille on asetettu polkumyynti- ja tasoitustulleja. Niitä kohdistuu 80 eri tavararyhmään ja noin 30:n eri alkuperämaan tuotteeseen. Vuonna 2021 tuli voimaan uusia polkumyyntitulleja yhdeksään eri tavararyhmään.

Maahantuotaville tavaroille voidaan myös kauppapoliittisista syistä määrätä lisätulleja, joiden avulla EU suojaa omaa tuotantoaan ja toimijoitaan. Tulli suojaa omilla riskienhallinta- ja tarkastustoimillaan laillisten toimijoiden kilpailumahdollisuuksia kohdistamalla tuontieriin reaaliaikaisia ja jälkikäteisiä tarkastuksia. Näin varmistetaan tull ilmoitusten ja tulliverotuksen oikeellisuus.

3.2. Teko 2: Torjumme rajat ylittävää rikollisuutta ja valvomme maahantuontiin liittyviä kieltoja ja rajoituksia

Tämän teon osalta vaikutamme seuraaviin vastuullisuustavoitteisiin:



3.5 Tehostaa päihteiden, mukaan lukien huumeiden ja alkoholin, väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa.



16.4 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi rahan sekä aseiden laittomia siirtoja, tehostaa varastetun omaisuuden palauttamista ja taistella kaikkea järjestäytyneen rikollisuuden muotoja vastaan.

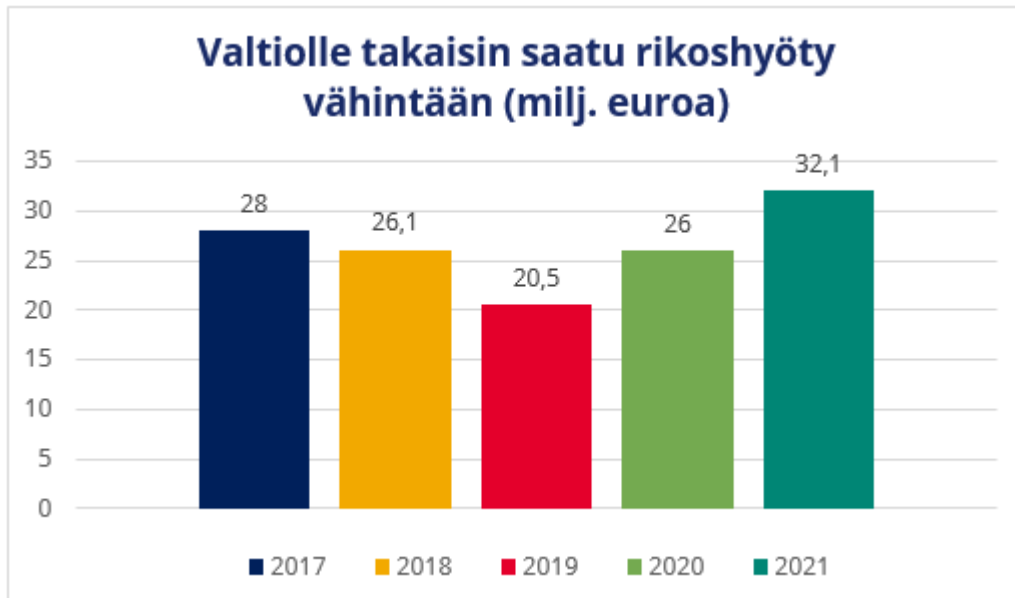
3.2.1. Työ harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan parissa jatkui

Harmaasta taloudesta ja talousrikollisuudesta aiheutuu moninaisia haittavaikutuksia yrityksille, kansalaisille ja koko yhteiskunnalle. Harmaa talous aiheuttaa muun muassa verovajetta, vääristää yritysten välistä kilpailua sekä liittyy usein myös muihin rikollisuuden muotoihin.

Vuonna 2021 Tullissa jatkui aktiivinen työ kansallisen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian sekä toimenpideohjelman (2020–2023) parissa. Tullissa toteutetaan muun muassa elintarvikepetosten torjunnan tehostamiseen tähtävää hanketta yhdessä Ruokaviraston kanssa. Lisäksi Verohallinnon kanssa edistetään hanketta, jossa turvataan yritystarkastuksen tiedonsaantioikeuksia ja kehitetään siihen liittyviä menetelmiä. Tulli on myös osallistunut harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaviranomaisten resurssiseurannan kehittämishankkeeseen. Sen tavoitteena on parantaa viranomaisten resurssien seurattavuutta ja siten myös turvata resurssien riittävyyttä viranomaisten harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tehtävissä.

3.2.2. Rikoshyötyä takaisin valtiolle 32,1 miljoonaa euroa

Vuonna 2021 Tullin tutkimissa rikosjutuissa rikoksen tuottaman hyödyn tilastollinen kokonaismäärä oli 32,1 miljoonaa euroa. Rikoshyödyn takaisin saaminen valtiolle vaikeuttaa tehokkaasti ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa. Tällä tavoin huumeiden, alkoholin ja muiden päihteiden haittavaikutuksia voidaan ehkäistä sekä edesauttaa käyttäjien hoitoon pääsyä. Puuttamalla rikollisten taloudellisiin rakenteisiin voidaan vähentää merkittävästi rahan ja aseiden laittomia siirtoja sekä taistella kaikkia järjestäytyneen rikollisuuden muotoja vastaan.



Tulli suorittaa itse sen toimialaan kuuluvien rikosten esitutkinnan. Tällaisia rikoksia ovat muun muassa huumausainerikokset sekä monenlaiset maahantuontiin tai maasta vientiin liittyvät veropetokset.

Yhtenä keskeisenä tavoitteena esitutkinnassa on selvittää rikoksella saatu laitton hyöty. Tällaista rikoksen tuottamaa hyötyä ovat sellaiset esineet tai omaisuuden arvo, jotka voidaan rikosasian oikeudenkäynnissä tuomita valtiolle menetetyksi. Rikoksen tuottamaa hyötyä ovat esimerkiksi takavarikoidut huumausaineet tai huumekaupasta saatu kauppahinta. Rikoshyötyä voivat olla yhtä lailla myös virtuaalivaluutat, joita käytetään yhä enemmän laittomien aineiden ja tavaroiden kaupassa.

3.2.3. Koronapandemian vuoksi lääkkeiden haltuunotot lisääntyivät

Koronapandemian vuoksi lääkkeitä tilattiin verkkokaupoista aiempaa enemmän. Lääkkeiden rajoitukset kohdentuvat nimenomaan posti- ja rahtiliikenteeseen, jossa Euroopan talousalueen (Eta) ulkopuolisista maista lääkkeiden tilaaminen on kiellettyä kokonaan ja Eta-alueeltakin rajoitetusti. Uusien ilmoitusten ja pandemian vuoksi Tulli otti haltuun lääkkeitä vuonna 2021 enemmän kuin aikaisempina vuosina, kaiken kaikkiaan 4 650 haltuunottoa. Tämä vastaa noin 300 000 tablettia.

Tullin havainnot laittomista verkkokaupoista ovat lisääntyneet viime vuosina. Erityisen huolestuttavia ilmiöitä ovat laittomien verkkokauppojen ammattimaisuus ja kuluttajien harhauttaminen virheellisillä väitteillä. Kuluttajille saatetaan esimerkiksi uskotella, että valmisteiden saaminen ei vaadi lääkemääräystä tai että verkkokauppa olisi suomalainen apteekki. Tulli antaa kaikista laittomista

verkkokaupoista tiedon yhteistyöviranomaisille. Laittomat verkkokaupat mahdollistavat väärennettyjen lääkkeiden leviämisen markkinoille.

Kaupallinen liikenne on luvanvaraista toimintaa, jota Tulli valvoo tulliselvitysvaiheessa. Tullin rooli huumausaineiden valvonnassa on estää huumausaineiden laitton Suomeen tuonti ja vienti matkustaja- sekä posti- ja rahtiliikenteessä. Valvontaan kuuluvat huumausaineet, kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet sekä huumausaineiden lähtöaineet.

Pandemian aikana painopisteenä ovat olleet posti- ja rahtiliikenne sekä kaupallinen liikenne, koska matkustajaliikenne on ollut vähäistä.

3.2.4. Maskeja valvottiin tehostetusti koronapandemian aikana

Koronaviruspandemian aikana erilaisten maskien eli hengitystensuojainten, kirurgisten suun- nenäsuojusten sekä ns. kansanmaskien maahantuonti Suomeen lisääntyi huomattavasti. Samalla kun maskien maahantuonti lisääntyi ja markkinoille ilmestyi uusia toimijoita, havaittiin eri puolilla Eurooppaa ongelmia maskien laadussa. Tästä syystä Tulli päätti aloittaa maskien vaatimustenmukaisuuden tehostetun valvonnan yhteistyössä muiden markkinavalvontaviranomaisten kanssa.

Vaatimustenmukaisuudella tarkoitetaan yhdenmukaisuutta määriteltyjen vaatimusten kanssa, eli sitä, täyttääkö esimerkiksi henkilönsuojain sitä koskevat terveys- ja turvallisuusvaatimukset. EU:n ulkopuolelta maahantuotujen maskien tehovalvonnan tuloksena havaittiin, että noin joka kymmenennessä maskeja sisältäneessä tuontierässä oli virheellisiä pakkausmerkintöjä tai suomen- ja ruotsinkieliset käyttöohjeet puuttuivat kokonaan.

Tulli valvoi useiden erilaisten koronapandemian torjuntaan tarkoitettujen tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaatimuksia, usein yhteistyössä muiden markkinavalvontaviranomaisten kanssa. Esimerkiksi koronaviruksen kotitestien valvonnassa Tullin yhteistyökumppanina ja toimivaltaisena markkinavalvontaviranomaisena on Fimea, ja FFP2-luokan hengityksensuojainten valvonnassa taas aluehallintovirasto.

Lisäksi Tulli valvoi erillisenä projektina niin sanottujen kansanmaskien vaatimustenmukaisuutta. Kansanmaskeja ovat muun muassa kankaiset kestopmaskit sekä kuitukankaasta valmistetut kertakäyttömasket, joissa ei ole CE-merkintää. Vuonna 2021 Tulli valvoi sellaisia kansanmaskeja, jotka tuodaan Suomeen EU:n ulkopuolelta tai toisista jäsenmaista. Valvonnassa selvitettiin, löytyykö maskeista terveydelle haitallisia yhdisteitä ja vastaavatko pakkausmerkinnät vaatimuksia. Tullin valvomista kansanmaskeista ei löytynyt terveydelle haitallisia aineita, mutta muutaman tuotteen pakkausmerkinnät olivat puutteellisia, ja yhdestä erästä puuttuivat kokonaan suomen- ja ruotsinkieliset pakkausmerkinnät.

Lainsäädännön vastaisen tuotteen tuonti Suomen markkinoille estetään, jos erä jää Tullin valvonnassa kiinni. Vuosittain jopa joka kymmenes tuote todetaan tuoteturvallisuusmääräysten

vastaiseksi. Kaikkia maahantuotavia tuotteita ei voida valvoa, vaan ongelmallisten tuotteiden löytäminen tavaravirroista edellyttää hyviä tarkastuskäytäntöjä ja vankkaa asiantuntemusta.

Tuotteen virhe näkyy harvoin päälle päin, eivätkä asiakirjatkaan yleensä paljasta tuotteen virheitä. Kun tuotava erä tulee Tullin tietoon, arvioidaan esimerkiksi tuotteen koostumukseen, valmistustapaan tai materiaaleihin liittyviä riskejä. Käytettävissä olevia tietoja ei useinkaan ole paljon. Silloin tarkastuspäätöksen tekevän virkahenkilön asiantuntemus korostuu.

Tuoteturvallisuusvalvontamme on riskiperusteista, mutta sitä tehdään varsin niukoilla resursseilla pistokoeluonteisesti – silti osumme erittäin hyvin ongelmallisiin tuotteisiin.

Oikeudenhaltijoiden immateriaalioikeuksia valvotaan Tullissa oikeudenhaltijoiden toimittamien tavaroihin tai niiden kuljetusreitteihin liittyvien tunniste- ja riskitietojen pohjalta, mutta lähetyksiä tutkitaan myös virkamieslähtöisesti. Korona-aikana on esimerkiksi aitoihin koronarokotuksiin liittyvää tietoa vastaanotettu oikeudenhaltijalta ja valvottu lähetyksen saapumista Suomeen.

3.3. Teko 3: Estämme eläin- ja kasvipöytätautiin leviämistä, vieraslajien maahantuontia ja valvomme jätteiden hävittämistä

Tällä teolla vaikutamme seuraaviin YK:n vastuullisuustavoitteisiin:



12.4 Varmistaa vuoteen 2020 mennessä ympäristön kannalta kestävä kemikaalien ja jätteiden käsittely niiden koko elinkaaren ajan sovittujen kansainvälisten toimintakehysten mukaisesti ja vähentää merkittävästi niiden vapautumista ilmaan, veteen tai maahan, jotta haitalliset vaikutukset terveyteen ja ympäristöön voidaan minimoida.



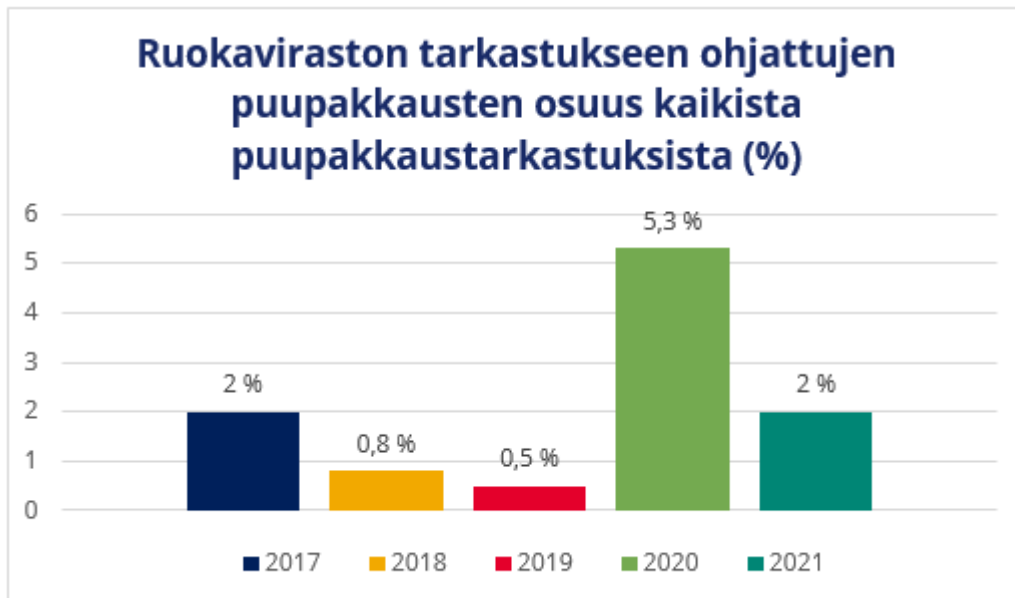
15.1 Suojella ja palauttaa vuoteen 2020 mennessä ennalleen maanpäällisiä ja sisämaassa sijaitsevia makean veden ekosysteemejä ja niiden tarjoamia palveluja, erityisesti metsiä, kosteikkoja, vuoria ja kuivan maan alueita, sekä turvata niiden kestävä käyttö kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvien velvoitteiden mukaisesti.

3.3.1 Puupakkausten mukana voi kulkeutua tuholaisia

YK:n maatalous- ja elintarvikejärjestö FAO on laatinut IPPC-sopimuksen (International Plant Protection Convention) perusteella puista pakkausmateriaalia koskevan ISPM15-standardin, jossa

määritellään pakkausmateriaalille käsittely- ja merkintävaatimukset. Sen tarkoituksena on estää kasvintuhoojien leviäminen maasta toiseen pakkausmateriaalin mukana.

Tulli tarkastaa puisen pakkausmateriaalin ISPM15-standardin mukaisten tuontivaatimusten täyttymisen. Esimerkiksi mäntyankeroisen ja runkojäärän leviäminen Suomen metsiin aiheuttaisi merkittävää kansantaloudellista vahinkoa. Vuonna 2021 Tulli teki yhteensä 1 093 puisen pakkausmateriaalin tarkastusta, joista 27 (2 % kaikista tarkastuksista) ohjattiin Ruokaviraston tarkastukseen.

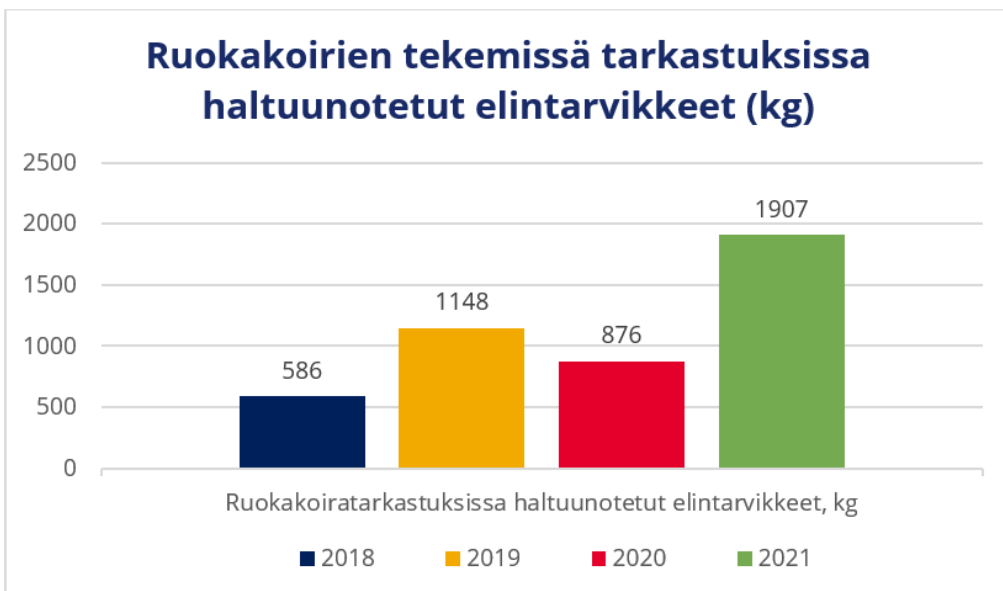
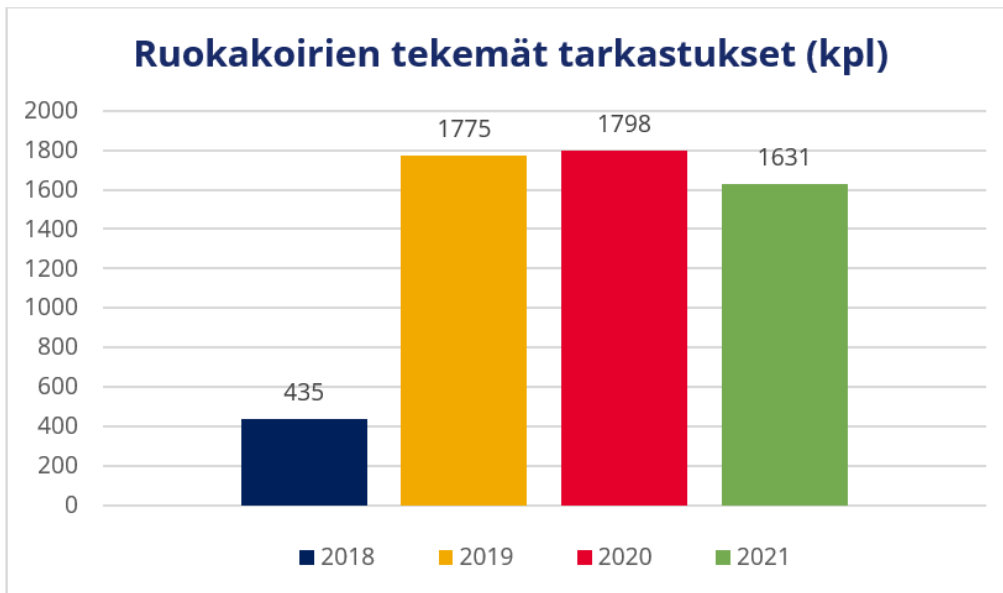


3.3.2 Afrikkalainen sikarutto leviää infektoiduneen elintarvikkeen mukana

Afrikkalainen sikarutto (ASF) on sikojen, villisikojen ja minisikojen helposti leviävä, tappava verenvuototauti, johon ei ole olemassa hoitoa eikä rokotetta. Tauti ei tartu ihmisiin, mutta taudin leviäminen maahan aiheuttaisi suuria taloudellisia tappioita sikatiloille ja koko lihateollisuudelle, sillä taudin hävittämiseksi kaikki sairastuneen tilan siat jouduttaisiin lopettamaan. ASF saattaa kulkeutua Suomeen muun muassa infektoiduneen lihan tai lihatuotteen tai kontaminoituneiden eläinkuljetusajoneuvojen mukana. Kaikenlaisten liha- ja maitotuotteiden tuonti EU:n ulkopuolelta on kielletty, ja erityisesti ASF:n leviämisen estämiseksi Tulli valvoo näiden tuotteiden yksityistuontia.

Vuoden 2021 aikana Tullin haltuunottamien ja asiakkaiden luovuttamien kiellettyjen liha- ja maitotuotteiden yhteenlaskettu määrä oli noin 6 500 kiloa. Ruokakoirien löytämiä liha- ja maitotuotteita tästä kokonaismäärästä oli 1 907 kiloa. Koska asiakkaat voivat luovuttaa tuotteita myös vapaaehtoisesti, ei kaikkia liha- ja maitotuotteita pystytä tilastoimaan täysin luotettavasti.

Ruokakoirien tekemien tarkastusten tilastoituihin tuloksiin ovat vaikuttaneet koirien työskentelyn aloittamisen ajankohta sekä matkustusrajoitukset COVID-19-pandemian ehkäisemiseksi.



3.4. Teko 4: Valvomme vaarallisten aineiden, kemikaalien ja jätteiden kuljetusta sekä raskaan liikenteen ajoneuvojen liikennekuntoisuutta

Tällä teolla vaikutamme seuraaviin YK:n vastuullisuustavoitteisiin:



3.6 Puolittaa vuoteen 2020 mennessä maailmanlaajuisten liikenneonnettomuuksista johtuvien kuolemien ja vammojen määrä.
3.9 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi vaarallisista kemikaaleista ja ilman, veden ja maaperän saastumisesta sekä pilaantumisesta johtuvia kuolemia ja sairauksia.

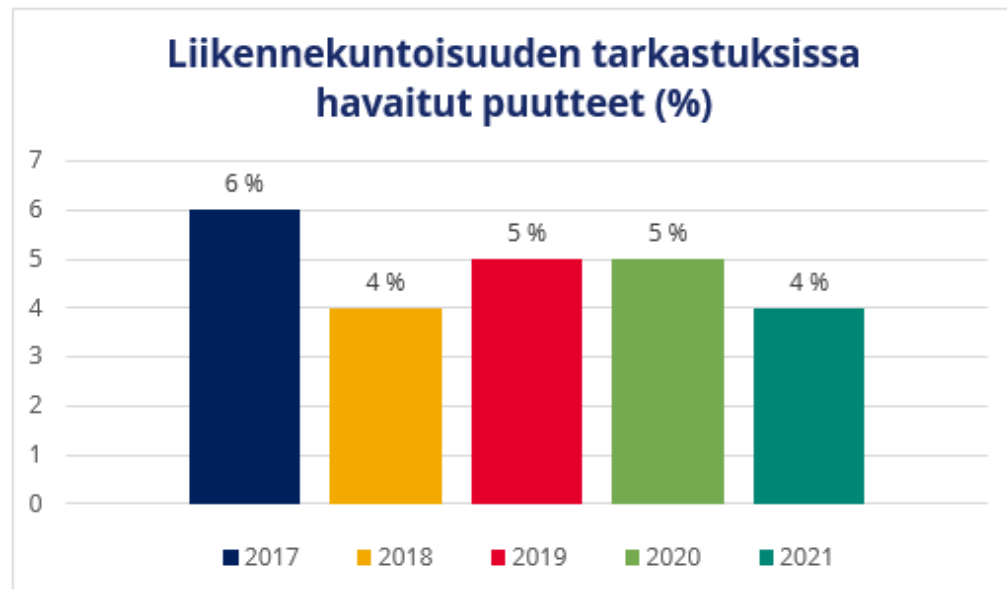
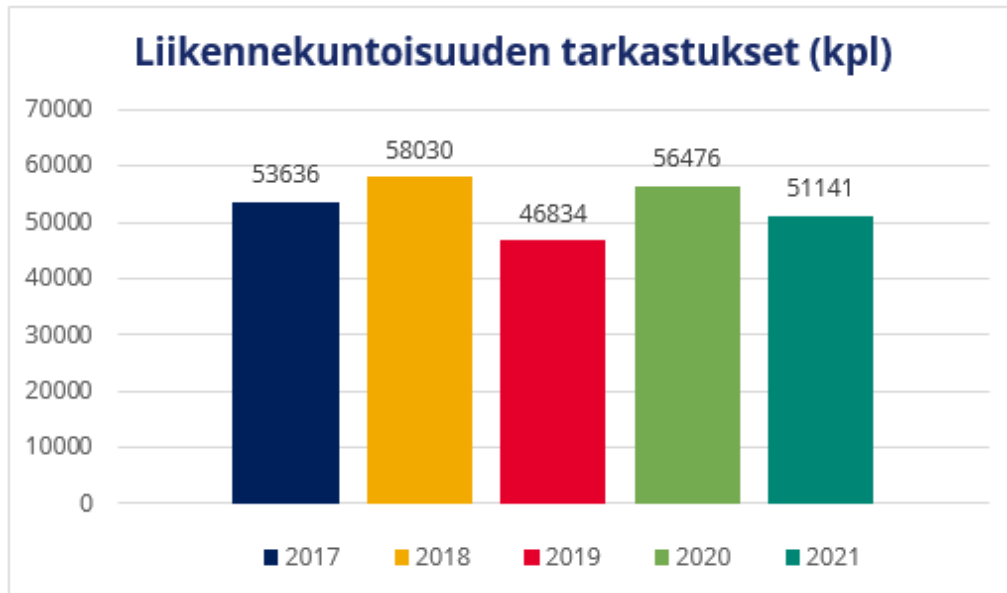


12.4 Varmistaa vuoteen 2020 mennessä ympäristön kannalta kestävä kemikaalien ja jätteiden käsittely niiden koko elinkaaren ajan sovittujen kansainvälisten toimintakehysten mukaisesti ja vähentää merkittävästi niiden vapautumista ilmaan, veteen tai maahan, jotta haitalliset vaikutukset terveyteen ja ympäristöön voidaan minimoida.

3.4.1. Sitomattomia kuormia, päästöjärjestelmien manipulointia ja puutteita ajoneuvojen liikennekuntoisuudessa

Tieliikennelain, ajoneuvolain ja liikennepalvelulain mukaan Tulli on toimivaltainen viranomaisen liikenneturvallisuuden valvonnassa. Tullin valtuuksiin kuuluu ajoneuvojen kuntoisuuden, kuormauksen ja kuljettamisen valvonta. Tulli keskittyy pääasiassa rajat ylittävän liikenteen valvontaan. Maarajan rajanylityspaikoilla ja vilkkaimmissa satamissa on käytössä ajoneuvovaakoja sekä jarrudynamometrejä. Tullin liikennevalvonnan tarkoituksena on estää epäkuntoisten, ylikuormattujen sekä väärin lastattujen ajoneuvojen pääsy Suomen liikennevirtaan.

Vuoden 2021 aikana Tulli suoritti 56 100 tarkastusta liikenneturvallisuuden valvonnassa, ja jatkotoimenpiteisiin niistä johti 2 400 tapausta. Suoraan maasta palautettiin 374 ajoneuvoa vakavien liikenneturvallisuuspuutteiden takia. Vakavia liikenneturvallisuuteen liittyviä puutteita ovat viat jarrujärjestelmässä, perävaunujen kytkentälaitteissa, ohjauslaitteistossa ja ajoneuvon runkorakenteissa.

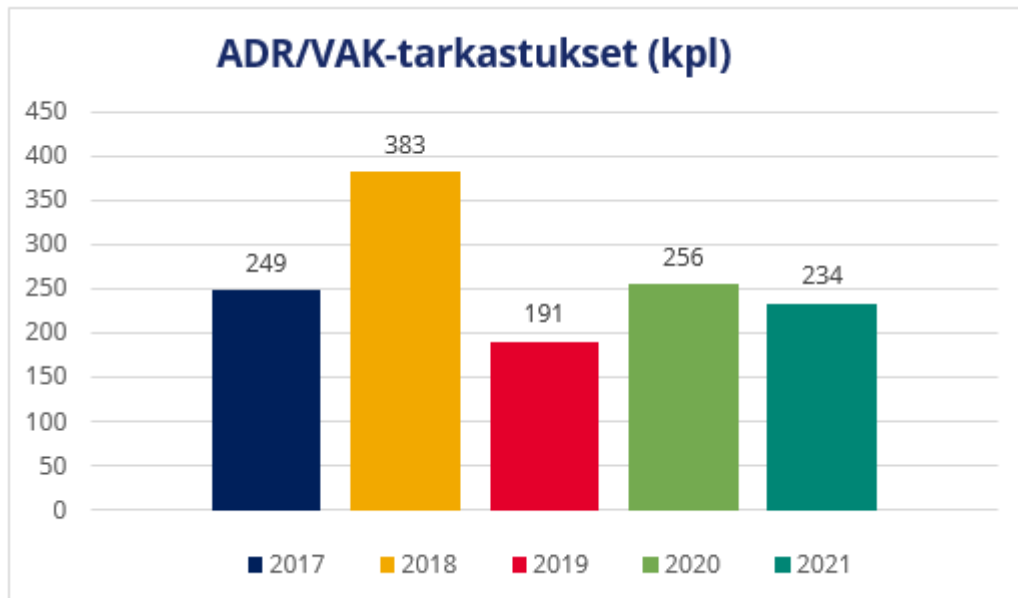


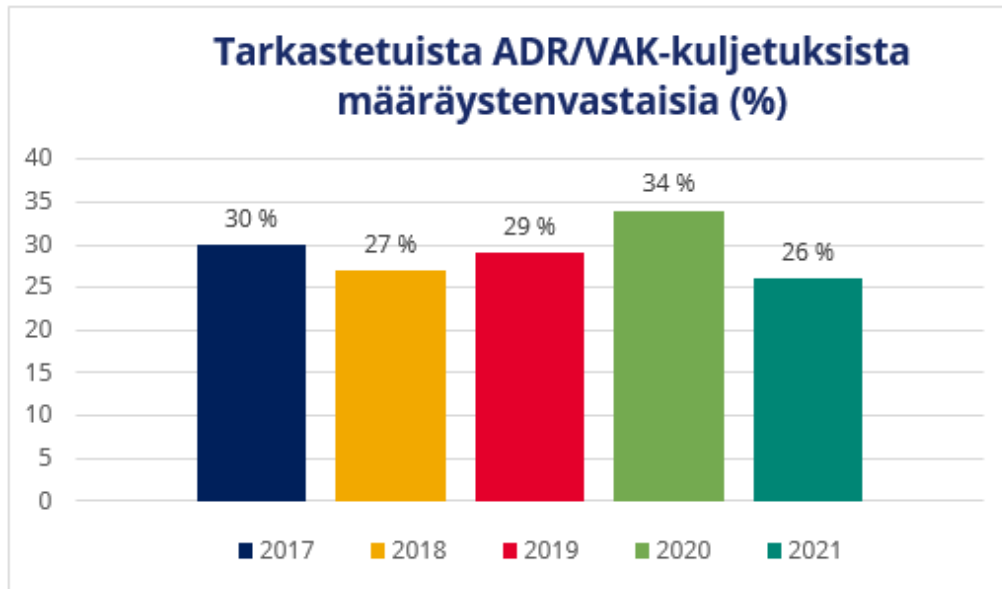
Vuosittain tehtyjen tarkastusten määrä on pysynyt melko tasaisena, kuten tarkastuksissa ilmenneiden puutteiden osuuskin kaikista tarkastuksista. Tämän hetken ilmiöinä väärinkäytöksistä on lisäksi todettu SCR-/AdBlue-järjestelmien eli päästöjen vähennysjärjestelmien manipuloinnit sekä täysin sitomattomien kuormien runsas määrä, uusimpana akkuormat Kiinasta.

3.4.2. Turvaamme vaarallisten aineiden ja kemikaalien kuljetuksien valvonnalla

Vaarallisia aineita ja kemikaaleja kuljetetaan runsaasti maalla, merellä sekä ilmassa kaikilla kuljetusvälineillä. Vaarallisten aineiden kuljetuksista ja Tullin toimivallasta kuljetusten valvonnassa säädetään kansallisessa laissa vaarallisten aineiden kuljettamisesta, kansainvälisissä maantieliikenteen kuljetusten ADR-sopimuksessa sekä meriliikenteen kuljetusten IMDG-sopimuksessa.

Tulli kohdistaa maantieliikenteessä ADR/VAK-tarkastuksia kuljetusyksiköihin pääosin rajanylitysten yhteydessä. Vuonna 2021 Tulli teki 234 ADR-tarkastusta, joista 62 (26 %) johti jatkotoimenpiteisiin. Tarkastusten määrä ja määräystenvastaisten kuljetusten osuus ovat keskimäärin pysyneet tasaisina vuodesta 2017 vuoteen 2021.





Säännösten mukaan vaarallisten aineiden kuljetuksiin käytettävät kollit ja kuljetusvälineet on merkittävä, jotta kuljetuksia valvovien viranomaisten on mahdollista tunnistaa aineet ja kuljetukset sekä ajoneuvot ulkoisesti. Onnettomuustilanteissa on tärkeää, että pelastusviranomaiset ja muut osalliset voivat ennakoita ja tunnistaa vaarallisten aineiden aiheuttamat riskit. Meriliikenteessä kuljetusten suorittajan on etukäteen ilmoitettava lastiluetteloissaan vaarallisten aineiden lastiyksiköt.

Vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnassa erityisen haastavia ovat kuljetukset, joita ei ole merkitty tai ilmoitettu säädösten mukaisesti. Merkitsemätön kuljetus ei ole ulkoisesti tunnistettavissa ja siihen on vaikeaa kohdistaa valvontaa. Merkitsemättömät kuljetukset ovat vakava turvallisuusriski ihmishengille ja ympäristölle.

3.4.3. Valvomme jätteiden kansainvälisiä siirtoja

Tulli valvoo jätteiden kansainvälisiä siirtoja yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa. Valvonnalla ehkäistään jätteiden päätymistä maihin, joissa ympäristövaatimukset eivät ole riittävällä tasolla.

Kuljetuksen vientimenettelyyn asettamisen yhteydessä tarkastetaan, että viejällä on tarvittavat luvat. Laittomia jätesiiroja ehkäistään kansallisen tarkastussuunnitelman mukaisesti vuosittaisella tehovalvonnalla ja rajanylityspaikoilla tehtävillä valvontaiskuilla. Vuonna 2021 vienti-ilmoituksiin kohdistettu tehovalvonta yhdistettiin kansainväliseen Demeter-valvontaoperaatioon, jossa kohteena olivat erityisesti muovijätteet. Helsingin satamassa tehtiin lähtevän liikenteen valvontaa kevään ja

syksyn valvontaiskuissa. Näissä rajanylityspaikoilla tehtävissä tarkastuksissa valvotaan myös EU:n jäsenmaiden välistä liikennettä. Tästä liikenteestä ei tehdä vienti-ilmoituksia.

3.5. Teko 5: Olemme vastuullinen työnantaja

Tällä teolla vaikutamme seuraaviin YK:n vastuullisuustavoitteisiin:



8.5 Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä täysi ja tuottava työllisyys ja säällinen työ kaikille, mukaan lukien nuorille ja vammaisille, sekä sama palkka samanarvoisesta työstä.

8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.

3.5.1. Vastuullisia rekrytointeja ja monipaikkaisen työn lisäämistä

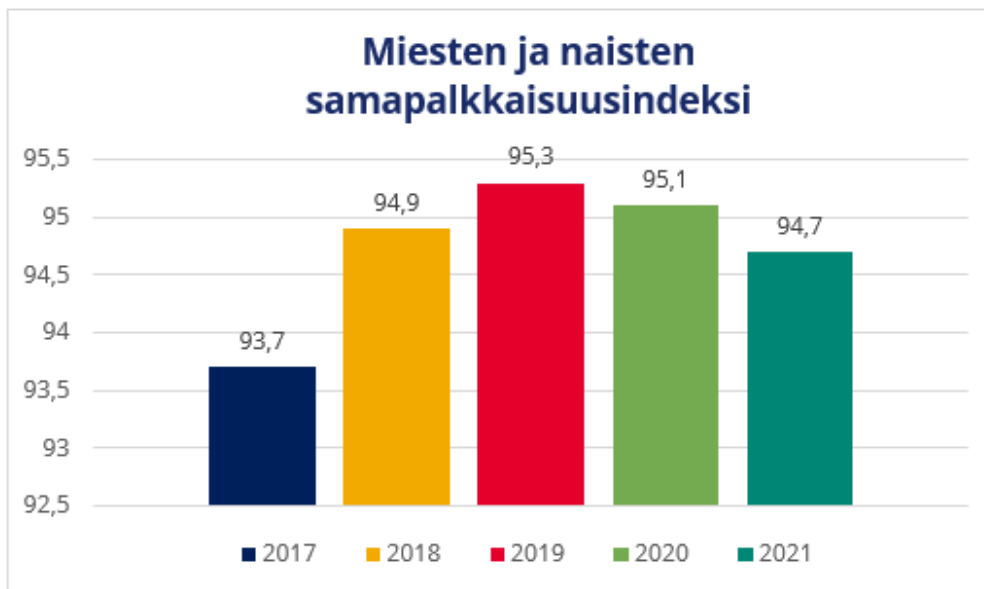
Tullissa aloitettiin vuoden 2021 aikana uuden strategian toimeenpano. Yksi strategian kärkiteemoista on yhteiskuntavastuu, jonka huomioimme muun muassa rekrytoinneissamme mahdollisuuksien mukaan. Toteutamme toiminnassamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta.

Vuoden 2021 aikana Tullissa alettiin luoda toimintamallia erityisryhmien positiiviselle erityiskohtelulle ja menetelmiä moninaisuutta lisääviin rekrytointeihin. Vastuullisen rekrytoinnin edistämiseksi perustettiin alatyöryhmä, jonka tehtävänä on valmistella toimintamalli vuoden 2022 aikana. Strategian toimeenpanoon liittyvän työn ohella tarjosimme vuonna 2021 nuorille ja opiskelijoille mahdollisuuksia saada työelämäkokemusta Tullissa esimerkiksi tarjoamalla korkeakouluharjoittelupaikkoja. Tullissa työskenteli yhteensä 14 korkeakouluharjoittelijaa yhteensä 49 kuukauden ajan. Keskimäärin yksi harjoittelija työskenteli siis 3,5 kuukautta.

Tullin organisaatiolle tyypillistä on sen maanlaajuinen toimipaikkaverkosto. Alueellisuus ja siihen liittyvät työkäytännöt ovat läsnä kaikessa Tullin toiminnassa. Vuonna 2020 alkaneet koronapandemian vaikutukset työkäytäntöihin jatkuivat vuonna 2021. Tämä tarkoitti vuoden 2021 aikana konkreettisesti sitä, että monipaikkaisen työn mahdollisuuksia pyrittiin hyödyntämään aiempaa enemmän. Rekrytoinnissa monipaikkaisuus huomioitiin siten, että hakuilmoituksissa on mainittu useampi mahdollinen työskentelypaikkakunta, joista hakija on voinut valita itselleen sopivimman aiempaa joustavammin. Monipaikkaisesti rekrytoidun henkilöstön osuus kaikista rekrytoiduista vuoden aikana oli 12 %. Valtiovarainministeriön ja Tullin välisen tulossopimuksen tavoite oli 5 %.

3.5.2. Tasa-arvoa edistettiin koulutuksilla ja sukupuolineutraaleilla nimikkeillä

Tullin tasa-arvoa edistävää työtä ohjaavat strategia sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Lisäksi Tullissa toimii tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä, joka vastaa suunnitelman laatimisesta ja toteutumisen seurannasta. Vuonna 2021 Tullissa edistettiin tasa-arvoa useilla eri toimenpiteillä, kuten painottamalla palkkatasa-arvoa vahvemmin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassamme. Miesten ja naisten samapalkkaisuusindeksi on ollut vuodesta 2018 asti 95 tuntumassa, mutta luku on hieman laskenut kuluneen kahden vuoden aikana.



Ensimmäistä kertaa vuonna 2021 kaikille tullilaisille tuli pakolliseksi suorittaa E-oppivan Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus -verkkokurssi. Koulutuksen käyminen sidottiin osaksi vuosittaista osaamiskeskusteluprosessia. Koulutuksella pyrittiin tuomaan esiin sukupuolten välisen tasa-arvon tärkeyttä ja jokaisen roolia sen edistämiseksi kaikessa Tullin toiminnassa.

Tullissa otettiin vuoden 2021 aikana käyttöön sukupuolineutraaleja tehtävänimikkeitä. Tullin arvot ohjaavat meitä suhtautumaan kaikkiin ihmisiin yhdenvertaisesti, ja sukupuolineutraalien nimikkeiden käyttäminen toteuttaa tätä linjaa käytännössä. Kun kehitämme kieltä ja tekstejä, voimme olla strategiamme mukaisesti edelläkävijöitä tasa-arvotyössä. Näkyvin muutos Tullissa on nimikkeen *esimies* korvaaminen *esihenkilöllä*. Sama muutos on tapahtunut laajalti muualla valtionhallinnossa ja työmarkkinoilla yleisesti. Muita käyttöön otettuja nimikkeitä ovat esimerkiksi liikkuvan ryhmän vuoropäällikkö (ent. liikkuvan ryhmän vuoro-esimies) ja siviilipalvelusvelvollinen (ent. siviilipalvelusmies). Jatkamme tasa-arvon toteuttamista ja muidenkin nimikkeiden muuttamista sukupuolineutraaleiksi. Suurin osa Tullin virkanimikkeistä, kuten tullitarkastaja ja tullauspäällikkö, eivät kuitenkaan viittaa sukupuoleen.

Vuoden aikana tuotiin esille viestinnän keinoin erilaisia teemoja tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen. Esimerkiksi Pride-viikolla yhdenvertaisuusasioita pidettiin vahvasti esillä Tullin sisäisessä viestinnässä.

4. Tullin negatiiviset vaikutukset yhteiskuntaan eli jalanjälkemme

Tullin hiilijalanjälki koostuu toimitilojen, hankintojen ja toiminnan aiheuttamista päästöistä. Toimitilojen ja hankintojen sekä virkamatkojen raportointi tapahtuu konsernitoimijoiden puolesta.

4.1. Virka-autojen käytön vaikutus hiilidioksidipäästöihin

Toiminnan aiheuttamiin päästöihin lukeutuu virkamatkojen lisäksi liikkuminen virka-autoilla. Tullilla on kaikkiaan 258 ajoneuvoa, joista suurin osa, 87 %, on vielä diesel-käyttöisiä. Ajoneuvoista vain 7 % on ympäristöystävällisempiä hybridi-, sähkö- tai kaasuautoja.

Vuonna 2021 autojen hiilidioksidipäästöt olivat yhteensä 316 tCO₂e. Kun laskelmissa huomioi myös valmistuksen ja hankinnan, hiilidioksidipäästöt olivat yhteensä 418 tCO₂e.

4.2. Kodin ja työpaikan välisten matkojen vaikutus hiilidioksidipäästöihin

Henkilöstölle tehdyn kyselyn perusteella kodin ja työpaikan välisiä matkoja kuljetaan yhteensä 13 miljoonaa kilometriä vuodessa. Matkojen vaikutus Tullin hiilijalanjälkeen on 1 935 tCO₂e. Tämä tarkoittaa, että hiilidioksidipäästöjä syntyy keskimäärin noin 950 kgCO₂e yhtä tullilaista kohden vuodessa. Päästöt muodostuvat lähes yksinomaan yksin tehdyistä automatkoista, ja vain noin 6 % päästöistä syntyy muista kulkutavoista.

Kyselyyn vastanneista noin 50 %:lla on mahdollisuus tehdä etätöitä, ja heistä 53 % arvioi tulevansa toimistolle lähitöihin vähintään kerran viikossa. Vastausten perusteella laskettiin, että etätö vähentää hiilidioksidipäästöjä n. 450 tCO₂e vuodessa. Tämä tarkoittaa vuodessa noin kolmea miljoonaa säästettyä ajokilometriä.